

Bihar Board Class 7 Sanskrit Solutions Chapter 2

कूर्मशशककथा

प्रश्न (3)

निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तम एकवाक्येन लिखत –

1. कस्मिन् अरण्ये एकः कूर्मः निवसति स्म ?
2. शशकः कस्य मित्रम् आसीत् ?
3. परस्परम् आलापेन तयोः मित्रता कीदृशी जाता ?
4. कः विजयी अभवत् ?
5. कः शनैः शनैः चलति ?
6. तीव्रया गत्या कः चलति ?
7. कूर्मः कीदृशः आसीत् ?

उत्तराणि-

1. चम्पारण्ये एकः कूर्मः निवसति स्म ?
2. शशकः कूर्मस्य मित्रम् आसीत् ?
3. परस्परम् आलापेन तयोः मित्रता दृढ़ा जाता ?
4. कूर्मः विजयी अभवत् ?
5. कूर्मः शनैः शनैः चलति ?
6. तीव्रया गत्या शशकः चलति ?
7. कूर्मः नियमपालकः सदापरिश्रमी च आसीत् ?

प्रश्न (4)

मञ्जूषायाः उचितपदानि चित्वा वाक्यानि पूरयत

(दृढ़ा, कूर्मः, कार्य, परिश्रमी, लज्जितः)

1. चम्पारणे सरोवरे कः ..... निवसति स्म ।
2. परस्परम् आलापेन तयोः मित्रता ..... जाता ।
3. कूर्मः नियमस्य पालकः सदा ..... च आसीत् ।
4. शशकः ..... जातः ॥
5. निरन्तरं श्रमेण असम्भवम् अपि ..... सम्भवति ।

उत्तराणि-

1. कूर्मः
2. दृढ़ा
3. परिश्रमी
4. लज्जितः

5. कार्य ।

प्रश्न (5)

सुमेलनं कुरुत –

	‘अ’		‘आ’
(क)	शशकः	(i)	मेहनत से
(ख)	कूर्मः	(ii)	बहुत समय तक
(ग)	श्रमण	(iii)	तालाब
(घ)	दीर्घकालम्	(iv)	खरगोश
(ङ)	अरण्ये	(v)	कछुआ
(च)	सरोवरः	(vi)	जंगल में

उत्तराणि-

1. – (iv)
2. – (v)
3. – (i)
4. – (ii)
5. – (vi)
6. – (iii)

प्रश्न (6)

निम्नलिखितानां पदानां बहुवचनं लिखत –

उत्तराणि –

1. गच्छति – गच्छन्ति
2. करोति – कुर्वन्ति
3. पठति – पठन्ति
4. पश्यामि – पश्यामः
5. गमिष्यामि – गमिष्यांवः
6. चलसि – चलथ
7. सम्भवति – सम्भवन्ति

प्रश्न (7)

क्त / क्त्वा प्रत्ययप्रयोगेण रिक्तस्थानानि पूरयत –

उत्तराणि –

(क)	$\sqrt{\text{ज्ञ्}}$	+ क्त =	जातः
(ख)	$\sqrt{\text{स्था}}$	+ क्त्वा =	स्थित्वा
(ग)	$\sqrt{\text{भ्}}$	+ क्त =	भूतः
(घ)	$\sqrt{\text{पत्}}$	+ क्त =	पाठः
(ङ)	$\sqrt{\text{हस्}}$	+ क्त्वा =	हसित्वा
(च)	$\sqrt{\text{गम्}}$	+ क्त्वा =	गत्वा

प्रश्न (8)

संस्कृत अनुवाद कुरुत –

1. मैं साइकिल से (द्विचक्रिकया) घर जाता हूँ।
2. हम दोनों धीरे-धीरे (शनैः-शनैः) उद्यान में टहलते हैं। (अट् = टहलना)
3. हमलोग संस्कृत लिखते हैं।
4. खरगोश तेज दौड़ता है।
5. कछुआ धीरे-धीरे चलता है।
6. भारत में छह ऋतुएँ होती हैं।
7. वसन्त ऋतुओं का राजा है।

उत्तराणि-

1. अहं द्विचक्रिकया गृहं गच्छामि ।
2. वयं शनैः शनैः उद्याने अटावः ।
3. वयं संस्कृतं लिखामः ।
4. शशकः तीव्र धावति ।
5. कुर्मः शनैः शनैः गच्छति ।
6. भारते षड् ऋतवः भवन्ति ।
7. ऋतूणाम् राजा वसन्तः अस्ति ।

प्रश्न (9)

अधोलिखितानां पदानां प्रयोगेण वाक्यानि रचयत –

(एकत्र, उपान्ते, तत्र, विरम्य, प्रापयामि)

1. उत्तराणि-एकत्र-वयं एकत्र तिष्ठामः ॥
2. उपान्ते-वनस्य उपान्तं नदी बहति ।
3. तत्र-तत्र बालकः खेलति ॥
4. विरम्य-मार्गे विरम्य सः

प्रश्न (10)

पदानि योजयित्वा लिखत –

उत्तराणि –

1. अहम् + एव = अहमेव
2. असम्भवम् + अपि = असम्भवमपि
3. पूर्वम् + एव = पूर्वमेव
4. सत्यम् + उक्तम् = सत्यमुक्तम्
5. अहम् + अस्मि = अहमस्मि

प्रश्न (11)

अधोलिखितवाक्येषु 'सत्यम्' 'असत्यम्' वा लिखत

उत्तराणि –

1. सरोवरे शशकः निवसति १ (असत्यम्)
2. परस्परम् आलापेन तयोः मित्रता जाता । (सत्यम्)
3. कूर्मः मार्गे विरम्य चलितः । (असत्यम्)
4. शशकः तीव्रया गत्या अचलत् । (सत्यम्)
5. शशकः निरन्तरं श्रमेण विजयी अभवत् । (असत्यम्)